

GRADNJA HOTELA *LIBURNA* U KORČULIPRIPREMIO:
Branko Nadilo

Posljednje graditeljsko ostvarenje Bernarda Bernardija

Nedavno je tvrtka HPT *Korčula* prihvaćanjem predstečajne nagodbe ustupljeno novom vlasniku koji temeljitu obnovu hotela *Liburna* najavljuje za sljedeću godinu

U našim prisjećanjima gradilišta koja su prikazana prije tridesetak godina stigli smo u 1984. godinu. U prvom broju nije prikazano ni jedno gradilište, a u drugom su, prema listu *Hydro-elektre*, prikazana gradilišta u Alžiru, Njemačkoj i ondašnjem SSSR-u. U trećem je broju prikazano gradilište hotela *Liburna* u Korčuli, no čini se, iako to nije izričito rečeno, da je i to gradilište također predstavljeno prema pisanju jednoga lista, lista poduzeća *Lavčević* iz Splita. Naime u to su doba, mnogo prije interneta, sva veća poduzeća, a posebno građevinska, imala listove koji su najčešće redovito tiskani jednom mjesečno, i gdje su se radnici na mnogobrojnim gradilištima mogli informirati što rade njihovi kolege iz iste tvrtke širom Hrvatske, Jugoslavije, ali i svijeta.

Zaključak kako novinar Petar Požar nije bio na gradilištu temelji se na činjenici da se često, čak i u navodnicima, navodi pisanje "reportera Zlatka Jurička". Novinar tog imena bio je poznati splitski dopisnik i urednik *Sportskih novosti*, pa se najvjerojatnije radi o istoj osobi, ako zaista nije riječ o koincidenciji da je i u redakciji lista *Lavčević* radio novinar istog imena. Naime zna se da su mnogi novinari većih listova rado surađivali u tzv. "tvorničkim listovima" jer im je to bio vrlo zanimljiv i privlačan honorar. Inače mnogi stariji čitatelji, posebno navijači *Hajduka*, pomalo sa sjetom pamte Zlatka Jurička (1931.-1993.) koji je pisao vrlo osebnjuno, s puno emocija i temperamenta.

Pogled iz grada na hotel *Liburna*

Oštra je zima i na Jadranu bila zaustavila građevinske strojeve, ali se na gradilištu u Korčuli radilo neprestano, unatoč tmurnom i vjetrovitom vremenu

U napisu u *Građevinaru* stoji kako se u hladnim zimskim danima gradi samo na toplom Jadranu, ali da je ondašnja oštra zima i tamo zaustavila građevinske strojeve. Ipak na gradilištu se hotela *Liburna* u Korčuli radilo neprestano, a radnike nije ometalo tmurno i vjetrovito vrijeme. Prema tvrdnjama Z. Jurička, "na gradilištu je vladala radna, gotovo užurbana atmosfera". Naime čini se da

se namjeravalo sljedeću turističku sezonu dočekati s novim gostima, što se dakako nije dogodilo pa je hotel otvoren u ljeto 1985.

Dakle, investitor je bio HTP *Korčula* koje inače i danas postoji, doduše tada se u

skladu s ondašnjim Zakonom o udruženom radu nazivalo HRO (hotelska radna organizacija), a izvođač je bila tvrtka RO za građevinarstvo *Ivan Lučić Lavčević* iz Splita. Nadzor nije spomenut, ali se spominju projektanti "OOUR-a Projektno-tehnološki biro" *Lavčevića* – Darovan Tušek, dipl. ing. arh. i konstruktor Mate Šakić, dipl. ing. građ., koji su na gradilištu obavljali i projektantski nadzor.

Današnji prof. dr. sc. Darovan Tušek rođen je 1954. u Splitu, diplomirao je na Arhitektonskom fakultetu u Zagrebu 1978. gdje je 1993. i doktorirao, a od 1979. do 1988. radio je u projektnom birou *Lavčevića* u Splitu kao projektant i tehnički direktor. Od 1989. je na Građevinskom fakultetu u Splitu, gdje

Detalj s gradilišta (slika iz članka)

Na gradilištu je bilo mnogo radnika (slika iz članka)

je 2006. biran za redovitog profesora. S pok. prof. dr. sc. Ivanom Šverko utemeljio je sveučilišni studij arhitekture na današnjem Fakultetu građevinarstva, arhitekture i geodezije u Splitu, gdje je bio dugogodišnji voditelj. Bavi se istraživanjem suvremene hrvatske arhitekture, osobito u Splitu tijekom 20. stoljeća. Objavio je nekoliko knjiga te niz znanstvenih i stručnih članaka, a autor je i više arhitektonskih projekata, natječajnih radova i realizacija. Doduše postoji još jedan arhitekt istog imena (vjerojatno su u rodu), rođen 1981., koji sasvim sigurno nije sudjelovao u gradnji korčulanskog hotela. Valja reći da je i ing. Mate Šakić i dalje aktivan te da je član Nadzornog odbora *Montmontaže grupe* ili je to donedavno bio (često se web-stranice ne ažuriraju). Čak se čini da je cijeli vijek ostao u istoj tvrtki jer je radio ili još radi u *Lavčević-inženjeringu* d.o.o.

Arhitekt Bernardo Bernardi slavan je po oblikovanju unutrašnjeg uređenja, a bio je i autor tipskog namještaja za škole i upravne prostorije

No Tušek i Šakić bili su vjerojatno projektanti glavnog, a sasvim sigurno i izvedbenog projekta, a autor je idejnog rješenja i idejnog projekta Bernardo Bernardi, dipl. ing. arh. (1921.-1985.). On je projektirao sva tri hotela – *Marko Polo* (1961.), *Park* (1971.) i *Liburna*

(1985.) – na poluotočiću koji je udaljen manje od kilometra jugoistočno od stare gradske jezgre. Naime taj je proslavljeni arhitekt doživio vrlo malo realiziranih projekata, pa su hoteli u rodnoj Korčuli zapravo njegova najpoznatija djela, uz stambene zgrade za učitelje u Kumrovcu (1953.), hotel *Tiha* u Brelima (1964.) i Zračnu luku Zadar (1967.). Ono po čemu je i danas slavan jest unutrašnje uređenje, pa stoga i nagrada Udruženja arhitekata za najuspješnije godišnje ostvarenje u oblikovanju unutrašnjeg uređenja nosi njegovo ime, a najpoznatija su mu ostvarenja škola u Kumrovcu (1955.), *Otvoreno sveučilište*

– negdašnje Radničko sveučilište *Moša Pijade* (1961.) i restoran *Lovački rog* u Zagrebu (1968.). Bio je i autor tipskog namještaja za škole i upravne prostorije te namještaja za serijsku proizvodnju, osobito za tvornicu *TVIN* iz Virovitice. Ing. Bernardo Bernardi bio je dobitnik brojnih glavnih nagrada na arhitektonskim natječajima, ali i mnogih drugih nagrada i priznanja, između ostalih i nagrade *Viktor Kovačić* za životno djelo (1984.). Izlagao je na brojnim izložbama, a bio je član i jedan od utemeljitelja grupe *Exata 51*, ULUPUH-a, Zagrebačkog centra za oblikovanje i Društva dizajnera, a svojedobno je dao ime stručnom

Pogled s mora na hotele *Liburna* i *Park* koji su, kao i *Marko Polo* iza njih, djelo arhitekta Bernarda Bernardija

Pogled iz hotela na staru gradsku jezgru

arhitektonskom časopisu *Čovjek i prostor*. Nismo uspjeli doznati je li Bernardo Bernardi zbog bolesti bio spriječen da bude i autor interijera hotela *Liburna* (arhitektonski je projekt izradio 1980.), ali je unutrašnje uređenje hotela *Marko Polo* i *Park* nadaleko poznato. Uostalom hotel je *Liburna* posljednje njegovo izvedeno arhitektonsko djelo. Ako ponekoga pomalo zbunjuje naziv hotela, koji se očito povezuje s venetskim ili ilirskim plemenom *Liburna*, a oni su u rimskom razdoblju bili između rijeka Raše i Krke, valja istaknuti da su *Liburni* kao izvrsni pomorci i brodograditelji prije toga vladali gotovo cijelim istočnim Jadranom, pa tako i Korčulom, i da su vjerojatno bili davni prethodnici i začetnici korčulanske brodogradnje koja je u srednjem vijeku bila poznata na cijelom Sredozemlju.

U spominjanom napisu u *Građevinaru* stoji da je ukupna vrijednost ugovorenih radova 555 milijuna ondašnjih dinara, plus 150 milijuna za unutrašnje uređenje. Kako su radovi započeli u studenom 1983., a kako se u nekoliko mjeseci s kraja 1983. i početka 1984. vrijednost dolara u dinarima nije znatno mijenjala (čak je u jednom mjesecu i padala iako se krajem 1994. popela na 200 dinara), uzeli smo da je u doba raz-

govora jedan dolar vrijedio 120 dinara pa smo dobili iznos od 4,625 milijuna dolara, a za unutrašnje uređenje 1,25 milijuna dolara. Kako se za to razdoblje vjeruje da je dolar vrijedio trostruko više nego danas, dobili smo iznos od 13,875 milijuna dolara, što s obzirom na različito vrijeme plaćanja i inflaciju možemo

Stolac iz 1956., djelo Bernarda Bernardija

zaokružiti na 15 milijuna, a slično smo učinili i s iznosom za unutrašnje uređenje (koje je rađeno i naplaćeno poslije) pa smo 3,75 milijuna dolara zaokružili na 5 milijuna. Dobili smo tako 20 milijuna dolara (14,59 milijuna eura odnosno 111,84 milijuna kuna), a toliko približno i danas stoji gradnja i unutrašnje uređenje jednoga srednje velikoga suvremenog hotela kada nije uračunana cijena zemljišta.

Najveća je vrijednost hotela *Liburna* restoran s terasom i pogledom na staru gradsku jezgru i korčulanski arhipelag

U trenutku građenja za hotel *Liburna* bilo je predviđeno 380 postelja u 83 sobe i 26 apartmana, a danas ih ima 250 iako nije bilo nikakvih većih preuređenja. Hotel ima otvoreni bazen, salu za biljar te dva zemljana teniska terena, minigolf, stolni tenis i boćanje. Njegova je najveća vrijednost restoran s terasom i pogledom na grad i korčulanski arhipelag. Korčula je od 2007. na potencijalnoj listi zaštićenih kulturnih

dobara UNESCO-a. Smještena je na poluotočju (negdašnjem otoku) isturenom prema Pelješkom kanalu, a prirodna je podloga omogućila potpunu okruženost zidinama koje se podudaraju s linijom morske obale. Kamene utvrde zatvaraju elipsu (310×175 m) kupolastog brežuljka na čijem vrhu strši katedrala s visokim zvonikom.

Prije početka radova na novom hotelu trebalo je najprije srušiti stare paviljone *Skoplje* i *Sarajevo* koji su bili u sastavu *Marka Pola*. Potom se započelo s dubinskim radovima zbog ukopavanja građevine miniranjem. Ukupno je iskopano 11.000 m³, a miniranja je vodio Muhamed Tahirbegović, dipl. ing. rud., i

Panorama grada sa zapada s hotelom *Korčula* u sredini (ispod zvonika i s velikim palmama)

na okolnim zgradama nije bilo nikakvih oštećenja.

Voditelj je gradilišta bio Stanko Kostanić, dipl. ing. građ. koji se žalio na neke organizacijske probleme vezane uz organizaciju kuhinje i blagovaonice. Ujedno je ispričao kako je na gradilištu, u istočnom dijelu temelja, pronađena bomba iz II. svjetskog rata koja se bila zabila duboko iako je pala na kameni teren. Radnici su lupali po njoj, ali srećom nije eksplodirala. Potom je stigao pirotehničar iz Dubrovnika koji ju je demontirao. Problema je bilo i s projektom dokumentacijom jer je projekt prema zahtjevima investitora znatno mijenjan. Ipak tempo je radova bio zadovoljavajući i nije bilo problema s rokovima.

Na gradilištu su bili radnici koji su otprije gradili na Korčuli, a dio radnika koji su nedostajali došao je iz *Lavčevićevih* pogona u Splitu i Šibeniku. Među njima je bilo i 12 tesara iz Šibenika pod vodstvom Ejuba Čakarića koji je bio vrlo zadovoljan kvalitetom radova i rokovima, ali pomalo nezadovoljan primanjima, no izrazio je uvjerenje kako će se s povećanjem opsega poslova i prebačajima i to poboljšati.

Na gradilištu je u početku radova bilo 220 radnika, među njima i više zidara iz Teslića. U trenutku dok se pisalo o gradilištu bilo ih je 300, a u špicu ih se radova očekivalo još 150. U početku su bili smješteni po privatnim kućama, ali su ubrzo premješteni u hotel *Dobar odmor*. Ipak 1. svibnja su se spremali ponovno

u privatni smještaj, ali su bili uvjereni da to neće biti poseban problem jer će najveći dio radova biti završen. Radilo se po deset sati svakog dana, čak i subotom i nedjeljom. Bila je uvedena i druga smjena za betoniranje, pa se često događalo, zaključio je ing. Stanko Kostanić, da radnici na betoniranju rade do pola noći, a ujutro drugog nastave raditi. Inače je uz obalu montirana i treća dizalica koja je mogla istovariti sve potrebne građevne materijale s brodova, što je znatno smanjilo troškove.

I na kraju moramo reći što se u međuvremenu dogodilo. Nekad najpoznatije i najveće splitsko građevinsko poduzeće *Lavčević* djeluje i dalje, doduše u znatno smanjenom opsegu i u većinskom vlasništvu *Montmotaže* d.d. iz Zagreba. *Lavčević* d.d. ima u svom sastavu osam povezanih društava, čak i u Šibeniku i Zadru, i više od 700 zaposlenih, a navodno zajedno s ostalim povezanim društvima ostvaruje i do 650 milijuna kuna na godinu.

Od sugovornika spomenutih u reportaži nismo uspjeli ništa doznati o ing. Stanuku Kostaniću i tesaru Ejubu Čakariću. Nismo ništa doznali ni o ing. Muhamedu Tahirbegoviću iako se na jednom mjestu nalazi njegovo ime, s podatkom da je rođen 1934., pa je, ako je uopće živ, već dugo u mirovini. Uostalom u međuvremenu je ratni vjor u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini mnogo toga izmijenio.

Rekli smo već da HPT *Korčula* i danas postoji, točnije postojao je do početka siječnja 2014. kada je prihvaćanjem

predstečajne nagodbe za 50 milijuna kuna ustupljen novoutemeljenom društvu *Dalmacija hoteli* d.o.o. iza kojega stoji *Prosperus* fond za gospodarsku suradnju i *Laguna* iz Novigrada. *Dalmacija hoteli* su za 30 milijuna kuna ušli i u obližnji HTP *Orebić* koji ima dva hotela *Orsan* i *Bellevue* te pet zasebnih ugostiteljskih sadržaja.

Dotad je većinski vlasnik uz male dioničare bila država koja je u nekoliko navrata neuspješno pokušavala prodati svoje udjele. Tvrtka je bila u gubicima još iz 2007. kada je temeljito obnovljen hotel *Marko Polo* koji otad ima 94 sobe i 210 postelja. Osim hotela *Liburna*, u sastavu je HPT *Korčula* na istom predjelu bio i hotel *Park* sa 134 sobe s dvije i tri zvjezdice i 270 postelja. Usto je u središtu grada, pokraj kule Kanavelić iz 15. st., i hotel *Korčula* s tri zvjezdice, izgrađen 1912., koji ima 20 soba, 4 apartmana i 48 postelja. U Zaljevu školjaka, tri kilometra jugoistočno od stare gradske jezgre, postoji i hotel *Bon repos* s 288 soba i 516 postelja, a do njega je istoimeno apartmansko naselje s 92 apartmana u 24 zgrade. U blizini je i kamp *Kalac* koji može primiti i 600 gostiju.

Riječ je, dakle, o respektabilnom hotelskom pogonu s većim kapacitetima smještaja. Sasvim je razumljivo da mnogi sadržaji vape za temeljitom rekonstrukcijom, posebno hotel *Liburna*. Novi vlasnik zbog nedostatka novca to nije u mogućnosti učiniti ove godine, ali potpunu obnovu i modernizaciju najavljuje za sljedeću.